

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Suomen ja Norjan välisen Tenon kalastussopimukseen liittyvät lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on saatettu voimaan Tenon kalastussopimuksen voimaansaattamislailla (*voimaansaattamislaki* 176/2017). Laissa säädetään mm. siitä, mitkä tahot vastaavat sopimuksen toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä Suomessa. Lisäksi annetaan tarkemmat määräykset kalastuslupien myynnistä ja luvan hinnoittelun perusteista.

Voimaansaattamislain muutosesityksen päätarkoitus on sujuvoittaa Tenon kalatalousalueelle kuluva vuoden alussa siirtynyttä luvanmyyntitehtävää. Kalatalousalue on pieni organisaatio, jolla on rajalliset mahdollisuudet vastata kaikista hallinnollisista yksityiskohdista, joita Tenon kalastuslupien myyntiin liittyy. Nykyisenkaltaisesta kalastuslupien myynnistä neljältä vuodelta kertyneiden kokemusten perusteella on siksi päädytty oheisiin muutoksiin. Muutoksilla lisättäisiin ennustettavuutta ja vähennettäisiin tarvetta hakea muutosta luvanmyyntiä koskeviin hallintopäätöksiin.

Merkittävimmät muutokset koskevat voimaansaattamislain pykälää 12 ja erityisen kalastuslupakiintiön käyttöä. Lupakiintiötä olisi jatkossa mahdollista käyttää ainoastaan ulkopaikkakuntalaisen omistuksessa olevan kalastusoikeuden perusteella. Muutoksen tarkoitus on turvata ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeutta omistavien henkilöiden asemaa. Erityiskiintiölupien käyttömahdollisuuksiin vaikuttavan kynnsarvon siirtäminen pykälän 3 momenttiin helpottaisi luvanmyyjän hallinnollista taakkaa. Lakiesityksen kynnsarvo on asetettu siten, että lupia olisi kohtuullisesti saatavilla niihin oikeutettujen ulkopaikkakuntalaisessa omistuksessa olevien kiinteistöjen määrään ja lupien käyttöön nähden.

Tiedon tuottaminen erityisen lupakiintiön käyttöoikeuksia varten olisi jatkossa Maanmittauslaitoksen vuosittaisena tehtävänä. Samoin tarkennetaan, miten osakaskuntien osuusluku- ja omistusosuustietoja sovellettaisiin yksityisiin vesialueisiin. Erityiseen lupakiintiöön liittyy myös asetuksenantovaltuus, jota esitetään muutettavaksi siten, että lupien jakautumisen lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin lupien ostoon liittyvästä kynnsarvosta arvoa kuusi poikkeavasti. Asetuksella voitaisiin säätää myös erityiseen kalastuslupakiintiöön kuuluvien varaamatta jääneiden lupien vapautumisesta ostettavaksi matkailukiintiöön.

Kalatalousaluetta koskevaa sääntelyä täydennettäisiin myös julkista hallintotehtävää hoitavan vastuiden ja valvonnan osalta pykälissä 8, 8a ja 8b. Esitetyillä muutoksilla varmistetaan luvanmyynnin valvontaan liittyen, että ELY-keskus voi tarvittaessa valvoa luvanmyyntitehtävää samoin kuin kalastuslain 32 §:ssä on säädetty muusta kalatalousalueloiminnasta.

Lain 10 §:n muutoksella paikkakuntalaisten alle 18-vuotiaiden luvat muutettaisiin maksuttomiksi lasten kalastusharrastuksen ja Tenonjokilaakson saamelaisen kalastuskulttuurin edistämiseksi. Samankaltaisia muutoksia lasten kalastuslupiin on jo aiemmin saatu toteutettua ulkopaikkakuntalaisten lasten osalta, kun Tenon kalastussääntöön on neuvoteltu muutoksia Norjan kanssa vuosittain käydyissä neuvotteluissa.

Ajankohtaista Tenon lohikantojen tilasta

Tätä lakiesitystä valmisteltaessa vuoden 2020 lopulla ei osattu ennakoida Tenon lohikantojen tilassa nyt havaittuja hälyttäviä muutoksia. Nyt tiedämme, että mereltä palaavien lohien määrä on vähentynyt ja Tenon lohikantojen tila on täällä hetkellä historiallisen heikko ja ennuste tulevasta lohivuodesta poikkeuksellisen pessimistinen. Tästä syystä maa- ja metsätalousministeriö neuvottelee yhdessä Norjan kanssa mittavista toimista lohen kalastuskuolevuuden leikkaamiseksi tulevana kalastuskautena. On ilmeistä, että kaikki kalastusmahdollisuudet ovat hyvin rajoitettuja tulevalla kalastuskaudella, jotta lohikantojen elpymisen edellytykset voidaan säilyttää. Rajoituksia olisi tarpeen saada myös rannikkokalastukseen Norjassa, mikä saattaa toteutuessaan edellyttää hyvin voimakkaita kalastusrajoituksia niin merelle kuin jokeen. Tarkoitus on informoida maa- ja metsätalousvaliokuntaa asiasta erikseen mahdollisimman pian.